

12) Terminologické problémy

a) Definícia predstaviteľov

Ústava z roku 1993 hovorí o cirkevných predstaviteľoch volených do **funkcií**. Títo predstavitelia sú v Šiestej časti ústavy aj vymenovaní:

a) duchovní predstavitelia:

zborový farár, senior, dištriktuálny biskup, generálny biskup.

O ostatných duchovných (kaplán, námestný farár, diakon) sa hovorí v čl. 45 ako o vymenovaných duchovných, pričom nie je exaktne uvedené, či ide alebo nejde o predstaviteľov cirkvi.

a) predstavitelia cirkvi z laického stavu:

zborový dozorca, seniorálny dozorca, dištriktuálny dozorca, generálny dozorca

O ďalších predstaviteľoch z laického stavu sa hovorí vo všeobecnosti len v článku 50, že si môžu voľiť aj iných cirkevných predstaviteľov.

Iné právne predpisy však terminológiu uvedenú v ústave nedodržia. Hovorí sa napríklad o strate hodnosti (nie funkcie), pričom **hodnosť** nie je nikde definovaná. Hovorí sa o biskupoch, i keď ústava pozná iba dištriktuálnych biskupov respektíve generálneho biskupa a podobne. V praxi sa na označenie predstaviteľov cirkvi sa používajú rôzne označenia ako cirkevní funkcionári, cirkevní hodnostári, činovníci cirkvi, cirkevné vrchnosti, cirkevné authority a podobne pričom nie je jasné, či ide o synonymá, alebo či u jednotlivých označení je posunutý význam.

Rovnako rozlišovanie predstaviteľov na duchovných a predstaviteľov z laického stavu je z terminologického hľadiska nie najšťastnejšie. Výraz laik má pejoratívne a znevažujúce zafarbenie. Výraz „stav“ v spojení s prídavným menom laikový evokuje obdobné používanie výrazu duchovný (farársky, kňazský) stav, kde už je (predpokladám) aj teologický problém. Pôvodné ústavy z roku 1922, 1940 a 1951 hovoria o duchovných a svetských hodnostároch cirkvi. V súčasnej terminológii však sa núka označenie cirkevný (zborový, seniorálny generálny) hodnostár z radov ordinovaných, respektíve cirkevný (zborový, seniorálny generálny) hodnostár z radov neordinovaných.

b) Voľba verzus menovanie

Ďalší terminologický problém nevysvetľovaný v ústave je problém voľby a menovania.

Keďže aj menovanie sa spravidla deje vo viacčlenných grémiách, rovnako ako voľba, často sa voľba s menovaním zamieňa. Bolo by pre prax vhodné definovať, ktorí predstavitelia sú volení a kým sú volení, a ktorí sú menovaní a kým sú menovaní. Pri práci na novej ústave by bolo dobre správne zdefinovať:

a) do ktorých cirkevných **hodností** sú kandidáti **volení** a kým sú títo kandidáti volení,

b) do ktorých cirkevných **funkcií** sú kandidáti **menovaní** a kým sú menovaní.

c) Definícia cirkvi

Podľa čl. 1 platnej ústavy (1) *Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku je spoločenstvom kresťanov – evanjelikov augsburského vyznania, ktorí uznávajú za prameň viery a pravidlo života jedine Písmo Sväte vysvetľované v duchu jej Symbolických kníh.*

Takáto nejasná definícia ale vedie k absurdným otázkam:

Existujú na Slovensku kresťania – evanjelici augsburského vyznania, ktorí nie sú členmi evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku?

Existujú kresťania – evanjelici augsburského vyznania, ktorí neuznávajú za prameň viery a pravidlo života jedine Písmo Sväte vysvetľované v duchu jej Symbolických kníh?

Predpokladám, že autori textu chceli povedať že:

- evanjelikom augsburského vyznania je ten kresťan, ktorý uznáva za prameň viery a pravidlo života jedine Písmo Sväte vysvetľované v duchu jej Symbolických kníh,
- a že Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku je spoločenstvom práve takýchto kresťanov.

V každom prípade však minimálne tieto dve definície treba podať samostatne.

Ďaleko precíznejšiu definíciu ECAV na Slovensku možno nájsť vo všetkých predchádzajúcich ústavách

Ústava z roku 1922 ju definuje takto:

v § 1 Cirkev - právne zriadené bratské spoločenstvo jej veriacich (teda subjekt práva)

v § 2 Cirkev - uznávajúcu Ježiša Krista za hlavu cirkvi (teda za úda všeobecnej kresťanskej cirkvi)

v § 3 Cirkev - uznávajúcu jedine Písmo za pravidlo viery a života (teda za cirkev reformácie)

v § 4 Cirkev - uznávajúcu „nezmenené aug. vyznanie a všetky v Knihe svornosti obsažené symbola za najvernejší výklad Svätého písma“ (a teda patriacu do rodiny ďalších evanjelických a.v. (luteránskych) cirkví vo svete).

Ústava z roku 1940 evanjelickú cirkev definuje:

V § 2

a) po duchovnej stránke: spoločenstvo svätých a prave veriacich, v ktorom sa evanjelilium Kristovo čistotne zvestuje a sviatosti podľa ustanovenia Pána Ježiša Krista prisluhujú

b) po právnej stránke: právne zriadené bratské spoločenstvo evanjelických veriacich augsburského vyznania na spoločné pestovanie kresťanskej viery, života, vzdelávania, na spoločnú správu a na udržiavanie poriadku.

V § 3

sa potom uznáva Ježiš Kristus za hlavu cirkvi a naša cirkev seba samu pokladá za úda obecnej cirkvi kresťanskej

V § 4

sa naša cirkev priznáva ku kruhu cirkví reformácie (ktoré jedine Písmo sväté pokladajú za prameň viery a pravidlo života).

V § 5

sa pokladá za úda úda cirkví Evanjelických a.v. vo svete - keďže aj naša cirkev uznáva „nezmenené Augsburgské vyznanie a všetky symbolá v Knihe svornosti za najvernejší výklad Písma svätého.“

V § 11

je jasne vysvetlené: „Neviditeľná cirkev zjavuje sa viditeľne v jednotlivých cirkvách a v ich právne zorganizovaných sboroch (viditeľná cirkev).“

Podobne (takmer zhodnými slovami) sa definuje naša cirkev aj v ústave z roku 1951 v §§

2,3,4 a 5. Navyše v § 10 je presne vystihnutá dvojaká podstata cirkvi:

„ Neviditeľná cirkev zjavuje sa viditeľne v jednotlivých cirkvách a v ich právne organizovaných cirkevných sboroch (viditeľná cirkev).“

d) Definícia člena cirkvi

Podľa čl. 5 Vznik členstva v cirkvi v platnej ústave z roku 1993 sa hovorí:

- (1) *Členstvo v Evanjelickej cirkvi sa nadobúda krstom alebo prijatím do cirkvi toho, kto bol pokrstený v inej kresťanskej cirkvi.*
- (2) *Krst dieťaťa sa vykonáva v krátkom čase po narodení. V odôvodnených prípadoch možno dieťa pokrstiť aj v neskoršom veku. Nepokrstenú osobu, ktorá požiadala o prijatie do Evanjelickej cirkvi, treba pokrstiť i v dospelom veku.*
- (3) *Pokrstené dieťa sa stáva členom cirkevného zboru jeho rodičov alebo jedného z nich. Dospelá osoba prijatá do Evanjelickej cirkvi sa stáva členom cirkevného zboru, v ktorom sa jej prijatie uskutočnilo.*

Odsek (1) – s ohľadom na dohody o vzájomnom uznávaní krstu s inými kresťanskými cirkvami - nepresne definuje, na základe ktorého krstu sa pokrstený stáva členom ECAV na Slovensku. Krstom sa pokrstený stáva členom (obecnej) cirkvi - neviditeľnej cirkvi, ale nie Evanjelickej cirkvi a.v. na Slovensku. Tu ale treba exaktnejšie vyjadrenie teológov zapracovať do ústavy. Ani druhá časť vety nie je jasná, pretože prijatie inde pokrsteného nie je definované. Ako sa prijatie uskutoční (konfirmáciou)?

Odsek (2) do článku 5 vôbec nepatrí, lebo hovorí o tom, kedy treba krstiť a nie kto je členom cirkvi.

Odsek (3) hovorí už len to, do ktorého cirkevného zboru člen cirkvi patrí.

Nastal čas jasne definovať, čo pod členstvom v Evanjelickej cirkvi a.v. na Slovensku rozumieme. Všetci chápeme, že na Slovensku existuje časť veriacich, ktorí sami seba označujú za evanjelikov augsburského vyznania, ale nie sú zaregistrovaní v žiadnom cirkevnom zbore. Je čas zaviesť do ústavy termín „registrovaný člen Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku“ a termín „neregistrovaný evanjelik augsburského vyznania“. V ústave by malo byť jasne definované snaženie priviesť neregistrovaných evanjelikov augsburského vyznania medzi registrovaných členov Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku, a to cez konkrétny cirkevný zbor ECAV na Slovensku.

e) Postavenie Zboru biskupov ECAV

V súčasnej právnej úprave ústavy našej cirkvi je Zbor biskupov ECAV popísaný v čl. 33, kde v odseku (1) je definované, kto tvorí tento Zbor biskupov (generálny biskup a dištriktuálni biskupi). Tento orgán sa osvedčil aj v minulosti, a preto by ho bolo dobre zachovať aj do budúcnosti – i v situácii keby oba dištrikty a generálna cirkev sa zlúčili do jednej správnej jednotky. Prítom nielen v rímskokatolíckej, ale aj v niektorých iných luteránskych cirkvách vo svete sú kvôli rozsiahlej agende biskupa zriaďované posty pomocných biskupov alebo zástupcov biskupov... Možno našej evanjelickej tradícií by viac vyhovovalo pomenovanie takého hodnostára ako spolubiskup (podobne ako je zástupca seniora tradične nazývaný konsenior)

V rozsiahlej agende, ktorú generálna cirkev musí zabezpečovať, sa ponúka nasledovné členenie kompetencií:

generálny biskup - oblasť zastupovania cirkvi navonok:

- zabezpečovanie spolupráce so zahraničnými luteránskymi, evanjelickými a ostatnými kresťanskými cirkvami
- starostlivosť o slovenské evanjelické zbory v zahraničí
- zabezpečovanie ekumény v rámci SR
- zodpovednosť za vieroučné stanoviská cirkvi
- vzťah s médiami
- zabezpečovanie vzťahu ECAV k štátnym orgánom
- reprezentácia ECAV

spolu s generálnym dozorcom:

- starostlivosť o hmotný hnutelný a nehnuteľný majetok cirkvi
- hospodárenie cirkvi a problematika hmotného zabezpečenia
- starostlivosť o efektívne využívanie cirkevných fondov
- zodpovednosť za tvorbu a uplatňovanie cirkevného práva

prvý spolubiskup – pastorálna oblasť a vnútorná misia

- starostlivosť cirkevné zbory
- starostlivosť o senioráty
- zodpovednosť za rozvoj bohoslužobného života našej cirkvi (SB, detské besiedky, mládežnícke SB, biblické hodiny ap.)
- starostlivosť o ďalšie vzdelávanie duchovných
- spolupráca so ZED
- napomáhanie a kontrola teologických štúdií, kontrola kňazského dorastu

druhý spolubiskup – oblasť misie a vzdelávania

- rozvoj služby evanjelickej diakonie
- rozvoj cirkevného školstva (materské, základné a stredné školy)
- výučba náboženstva na štátnych školách
- ochrana Božieho stvorenstva
- zabezpečovanie práv týraných a znevýhodnených skupín obyvateľstva
- misia v Ozbrojených silách a ozbrojených zložkách SR
- misia v nemocniciach
- rozvoj práce v evanjelických spoločenstvách a spolkoch (SEM, SEŽ, a iné)
- príprava masmediálnych výstupov (Tranoscius, EMP, EVS apod.)

e) Postavenie farárov

Nejasnú terminológiu v titulovaní duchovných súčasná ústava a CPP neriešia jednoznačne. Otázky tu postavené sú regulárne otázky z praxe.

Farár

Titul „farár“ patrí duchovnému, ktorý bol ordinovaný a zložil farársku skúšku a je v činnnej službe v cirkvi (farár), na materskej alebo rodičovskej dovolenke (farár mimo činnnej služby) alebo na dôchodku (starobnom, invalidnom), ak na tento dôchodok odišiel z činnnej služby v cirkvi (farár vo výslužbe). Nezáleží na tom, v akej hodnosti alebo funkcii v cirkvi takýto duchovný pracuje (do úvahy pripadá zborový farár, námestný farár, duchovný správca, tajomnícke funkcie na biskupskom úrade a pod.) Farárovi, ktorý odišiel z činnnej služby z iných dôvodov, titul farár neprislúcha.

Ak sa takýto bývalý farár chce znovu uchádzať o prijatie do činnnej služby, mal by nanovo zložiť farársku službu.

Senior

Titul senior, konsenior prislúcha takému farárovi, ktorý bol zvolený do hodnosti seniora alebo konseniora. Tento titul mu prislúcha počas výkonu hodnosti senior, konsenior alebo aj potom? Ak existuje emeritný biskup, prečo nie je rovnocenne aj emeritný senior?

Biskup

Komplikovanejšia je situácia v prípade biskupov. Titul biskup/generálny biskup by mal prislúchať tomu farárovi, ktorý bol zvolený do hodnosti spolubiskupa/generálneho biskupa ale

len počas výkonu tejto hodnosti. Titul emeritný biskup, ktorý bol do CPP zavedený relatívne nedávno by mal opodstatnenie len vtedy, ak by generálny biskup/spolubiskup odchádzal do dôchodku z hodnosti generálny biskup/spolubiskup. Avšak s ohľadom na to, že niekdajšia celoživotná voľba do takýchto hodnosti bola zrušená, je titul emeritný biskup je diskutabilný.

Vaše názory, pripomienky, postrehy, doplnenia očakávame na adrese:

restrukturalizacia@ecav.sk

Ďakujeme